

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

OSG De Rietlanden
HAVO
VMBOB
VMBOGT
VMBOK
VWO

Plaats : Lelystad
BRIN nummer : 18GC|C1
BRIN nummer : 18GC|00|HAVO
BRIN nummer : 18GC|00|VMBOB
BRIN nummer : 18GC|00|VMBOGT
BRIN nummer : 18GC|00|VMBOK
BRIN nummer : 18GC|00|VWO
Onderzoeksnummer : 292176
Datum onderzoek : 6 december 2016 - 2 februari 2017
Datum vaststelling : 18 april 2017

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 6 en 9 december 2016 en 2 februari 2017 een onderzoek uitgevoerd op de afdelingen vmbo basisberoepsgerichte leerweg (vmbo-b), vmbo kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo-k), vmbo theoretische leerweg (vmbo-t), havo en vwo, om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs op deze afdelingen en over de naleving van wet- en regelgeving.

Scholengemeenschap De Rietlanden is een brede, algemeen bijzondere scholengemeenschap met 1361 leerlingen. De scholengemeenschap heeft de afgelopen jaren een groei van 100 leerlingen per jaar doorgemaakt. De school heeft een heterogene onderbouw, waarbij in het brugjaar alle niveaus bij elkaar in de klas zitten en in het tweede jaar dakpanklassen zijn geformeerd. Er zijn vergevorderde plannen om de scholengemeenschap te laten fuseren met de twee andere brede scholengemeenschappen in Lelystad tot één vmbo-unit en één havo/vwo-unit.

Aanleiding

De aanleiding voor dit onderzoek is het volgende.

In eerste instantie was er op 6 en 9 december 2016 op de afdelingen vmbo-k en havo een stelselonderzoek gepland voor De Staat van het Onderwijs 2016/2017. Halverwege dat onderzoek hebben wij op basis van de eerste twaalf geobserveerde halve lessen en gesprekken met verschillende groepen leerlingen en docenten aan de rector en het bestuur meegedeeld dat wij het stelselonderzoek omzetten in een kwaliteitsonderzoek, vanwege grote risico's in het onderwijsproces en signalen van een verminderd veiligheidsgevoel, zowel onder leerlingen als onder een aantal leraren. Op de tweede dag van dit onderzoek werd het risicovolle beeld bevestigd. Bovendien bleek ook de kwaliteitszorg kwetsbaar. Het onderzoek is na de tweede dag tot nader order aangehouden. De vraag kwam aan de orde of het onderzoek niet uitgebreid zou moeten worden naar de andere afdelingen van de scholengemeenschap. De schoolleiding is gevraagd extra informatie aan te leveren over het schoolklimaat en het veiligheidsbeleid.

Op 19 januari 2017 heeft een gesprek plaatsgevonden tussen inspectie, de bestuurder, de voorzitter van de Raad van Toezicht en een conrector van Scholengemeenschap De Rietlanden over het vervolg van het onderzoek. De rector was bij dit gesprek niet aanwezig. Door omstandigheden kan hij voor

onbepaalde tijd zijn taak als schoolleider niet uitvoeren. Bij het gesprek was wel de net aangestelde rector ad interim aanwezig.

Tijdens dit gesprek zijn onze bevindingen van het onderzoek op de afdelingen vmbo-k en havo teruggekoppeld en zijn vervolgspraken gemaakt, waaronder een onaangekondigd onderzoek op de overige drie afdelingen.

Toezichthistorie

Sinds 2008 hebben alle afdelingen van Scholengemeenschap De Rietlanden een basisarrangement.

De afdeling Havo is in 2013 bezocht in verband met een onderzoek voor het Onderwijsverslag. De afdeling behield het basisarrangement. Wel was de inspectie kritisch ten aanzien van de actieve betrokkenheid van leerlingen, de afstemming van het didactisch handelen van docenten op verschillen tussen leerlingen en de ondersteuning aan leerlingen. De kwaliteitszorg werd op de evaluatie van het onderwijsproces na als voldoende beoordeeld. De opbrengsten waren voldoende.

Onderzoeksopzet

De inspectie vormt haar kwaliteitsoordelen door de onderwijspraktijk van de school te toetsen aan een selectie van kwaliteitsindicatoren uit het toezichtkader voortgezet onderwijs 2013. Bij dit onderzoek hebben we de indicatoren uit het zogenaamde kernkader onderzocht. Dit is het gedeelte uit het toezichtkader dat bij al onze kwaliteitsonderzoeken minimaal wordt beoordeeld. Om het onderzoek goed te laten aansluiten bij de specifieke kenmerken van de school en de onderzochte afdelingen, hebben we het onderzoek aangevuld met indicatoren van het aspect afstemming uit het aanvullende kader. Dit hebben we gedaan omdat de leerlingen in de onderbouw van SG De Rietlanden in heterogene groepen zitten.

Daarnaast is onderzoek gedaan naar de naleving van de Wet Veiligheid op School in verband met signalen over een verminderde veiligheidsbeleving tijdens het onderzoek.

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Wij hebben relevante documenten van en over de school geanalyseerd.
- Schoolbezoek, waarbij wij op drie dagen aangekondigd én onaangekondigd in 48 halve lessen de onderwijspraktijk in alle afdelingen hebben geobserveerd.

- Wij hebben gesprekken gevoerd met het management, vaksecties, leraren, zorgfunctionarissen, mentoren en leerlingen van de havo-afdeling en vmbo-k afdeling.
- Op 19 januari 2017 heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek op de afdelingen vmbo-k en havo besproken met het bestuur, een afvaardiging van de Raad van Toezicht en schoolleiding.
- Op 2 februari 2017 heeft de inspectie de bevindingen van het onderzoek op de afdelingen vmbo-b, vmbo-t en vwo teruggekoppeld aan de bestuurder en de schoolleiding.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staat de conclusie van het onderzoek waaronder het vervolgtoezicht. In hoofdstuk 3 beschrijven we de bevindingen uit het onderzoek in de vorm van kwaliteitsprofielen voor alle onderzochte afdelingen. Dit wordt gevolgd door een paragraaf waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven.

2. CONCLUSIES EN TOEZICHTARRANGEMENT

Een kwaliteitsonderzoek zoals wij hebben uitgevoerd, leidt tot een toezichtarrangement voor kwaliteit en/of voor naleving. Een arrangement kan *basistoezicht* inhouden of juist *aangepast* toezicht. In het eerste geval (bij basistoezicht) vinden wij de kwaliteit van voldoende niveau en is het daarom niet nodig om de school onder intensief toezicht te plaatsen. Als er echter te veel tekortkomingen zijn geconstateerd, wordt conform beslisregels geoordeeld dat de kwaliteit onvoldoende is en stellen we een aangepast arrangement vast voor zwakke of voor zeer zwakke kwaliteit en/of voor naleving.

Onze conclusie voor de afdelingen vmbo-b, vmbo-k, vmbo-t, havo en vwo van Scholengemeenschap De Rietlanden is als volgt:

Op basis van het onderzoek kennen wij aan alle afdelingen een aangepast arrangement zwak toe omdat het onderwijsproces van onvoldoende kwaliteit is. De kwaliteitszorg kent grote tekortkomingen. Daarnaast zijn er signalen dat er sprake is van een verminderde veiligheidsbeleving bij zowel leerlingen als docenten. De onderwijsresultaten zijn voldoende.

Prestatieafspraken

De afdelingen vallen onder intensief toezicht. Met het bevoegd gezag hebben wij afgesproken dat de onderwijskwaliteit in december 2017 weer van voldoende niveau is. Gezien het grote aantal tekortkomingen die breed in de school aangetroffen zijn, zullen wij het traject intensief monitoren. Als blijkt dat de school gedurende het verbetertraject onvoldoende vooruitgang boekt, kan de inspectie besluiten te escaleren naar een arrangement 'zeer zwak' bij één of meerdere afdelingen.

Om na te gaan of de tekortkomingen eind 2017 zijn opgeheven zullen wij een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (okv) uitvoeren. Dit onderzoek wordt uitgevoerd met het Onderzoekskader VO 2017.

Toezichtplan

Verder maken wij afspraken met het bevoegd gezag over te bereiken tussenresultaten. Samen met voornoemde prestatieafspraken leggen we deze afspraken vast in een toezichtplan. Dit toezichtplan is afgestemd op het Onderzoekskader VO 2017.

Tekortkoming in naleving

Er is sprake van een tekortkoming in de naleving van wettelijke vereisten. De school voert een onvoldoende actief veiligheidsbeleid zoals omschreven in de

Wet Veiligheid op School. De school heeft in april 2016 een veiligheidsplan vastgesteld en een veiligheidscoördinator aangesteld, maar een recent, representatief onderzoek naar de veiligheid en het welbevinden van leerlingen ontbreekt. In de veiligheidsmeting, die de school in schooljaar 2015-2016 heeft afgenomen, zijn de brugklassers oververtegenwoordigd en een aantal groepen leerlingen ondervertegenwoordigd, waaronder de vmbo-b en vmbo-k leerlingen.

Niet alleen vanwege de wettelijke verplichting maar ook vanwege de toename en de ernst van het aantal incidenten op SG De Rietlanden dit lopende schooljaar, alsook de signalen over verminderde veiligheidsbeleving tijdens het kwaliteitsonderzoek, achten wij een representatieve veiligheidsmeting op korte termijn noodzakelijk.

Om deze reden hebben wij de volgende afspraak gemaakt met het bevoegd gezag:

Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkomingen in de naleving van wettelijke voorschriften op te heffen. Dit betekent dat zij binnen vier weken na het definitief vaststellen van het rapport van bevindingen een representatief onderzoek naar het schoolklimaat en de veiligheidsbeleving binnen de gehele school (leerlingen en docenten van alle afdelingen) heeft uitgevoerd en de inspectie van de uitkomsten actief op de hoogte stelt. Zij past vervolgens onverwijld haar veiligheidsbeleid aan op de in het betreffende veiligheidsonderzoek geconstateerde aandachtspunten. Hiervan stelt zij de inspectie actief op de hoogte.

3. BEVINDINGEN

In dit hoofdstuk leest u de bevindingen uit ons onderzoek op basis waarvan we tot onze conclusie over de kwaliteit zijn gekomen. Eerst geven we een samenvattend algemeen beeld over de kwaliteit van het onderwijs op SG De Rietlanden. Daarna volgt het kwaliteitsprofiel waarin de oordelen op de indicatoren staan. Vervolgens lichten we die oordelen in onderlinge samenhang toe.

3.1 Algemeen beeld

Het onderwijs op Scholengemeenschap De Rietlanden is - ondanks de voldoende onderwijsresultaten - ver onder de maat en is op alle alle vijf afdelingen, te weten vmbo-b, vmbo-k, vmbo-t, havo en vwo, als zwak beoordeeld. Wij hebben grote tekortkomingen tijdens de lessen waargenomen. Het ontbrak vooral aan goed klassenmanagement en een doelgerichte lesopbouw. Ook stemmen de leraren hun lessen niet of nauwelijks af op verschillen tussen leerlingen, en dat terwijl de leerlingen in de onderbouw in heterogene groepen zijn ingedeeld.

Doordat basale zaken - zoals roosters - niet op orde zijn, heeft het personeel grote moeite om andere reguliere taken zoals de basisondersteuning voor leerlingen naast de lessen adequaat uit te voeren. Dit geldt ook voor de ambitieuze plannen die door de teams zijn opgesteld. Deze ambitieuze plannen zijn mooie vergezichten, maar volgens ons dient de school eerst de basis op orde te krijgen. Van hieruit kan zij verder werken aan een professionele organisatie.

Tijdens het onderzoek hebben wij uit observaties en uit gesprekken signalen gekregen van verminderde veiligheidsbeleving bij zowel leerlingen als docenten. De school voert een onvoldoende actief veiligheidsbeleid. De monitoring van de sociale veiligheid schiet onder andere tekort.

3.2 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader voortgezet onderwijs. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda voor indicatoren van de onderwijsresultaten:

1. onder de norm
2. boven de norm
3. niet te beoordelen

Legenda voor andere indicatoren:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed

Wij hebben daarnaast onderzocht of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften. Dit wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Omdat wij alle afdelingen van Scholengemeenschap De Rietlanden hebben onderzocht volgen hieronder de scores wat betreft de onderwerpen 'onderwijsresultaten', 'onderwijstijd', 'didactisch handelen' en 'afstemming' van de verschillende afdelingen op alfabetische volgorde.

De scores op de onderwerpen 'basisondersteuning', 'kwaliteitsbewaking opbrengsten' en 'kwaliteitsbewaking onderwijsproces' zijn daarna schoolbreed weergegeven.

18GC|00|HAVO - HAVO

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_H	Bovenbouwsucces voor de afdeling havo		•	
EX_H	Examencijfers voor de afdeling havo		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.		•		

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.		•		
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

18GC|00|VMBOB - VMBOB

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_B	Bovenbouwsucces voor de afdeling vmbo-b		•	
EX_B	Examencijfers voor de afdeling vmbo-b		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.		•		

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.		•		
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

18GC|00|VMBOGT - VMBOGT

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_GT	Bovenbouwsucces voor de afdeling vmbo g/t		•	
EX_GT	Examencijfers voor de afdeling vmbo g/t		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.		•		

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.		•		
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

18GC|00|VMBOK - VMBOK

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_K	Bovenbouwsucces voor de afdeling vmbo-k		•	
EX_K	Examencijfers voor de afdeling vmbo-k		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.		•		

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.		•		
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

18GC|00|VWO - VWO

De onderwijsresultaten liggen op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie verwacht mag worden		1	2	3
R.1	Onderwijspositie t.o.v. advies PO		•	
R.2	Onderbouwsnelheid		•	
R.3_V	Bovenbouwsucces voor de afdeling vwo		•	
EX_V	Examencijfers voor de afdeling vwo		•	

De leerlingen krijgen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken		1	2	3	4
4.3	De leerlingen maken efficiënt gebruik van de onderwijstijd.		•		

Het (vak)didactisch handelen van leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkeling		1	2	3	4
7.1	De onderwijsactiviteit heeft een doelgerichte opbouw.		•		
7.2	De leraar geeft een begrijpelijke uitleg.			•	
7.3	De leerlingen zijn actief betrokken.			•	
7.4	De leerlingen krijgen effectieve feedback op hun leerproces.		•		

De leraren stemmen hun didactisch handelen af op verschillen tussen leerlingen		1	2	3	4
8.2	De leraar stemt de instructie af op verschillen tussen leerlingen.		•		
8.3	De leraar stemt de verwerking af op verschillen tussen leerlingen.		•		

De school biedt effectief aanvullend onderwijs en ondersteuning aan leerlingen die dat nodig hebben. (basisondersteuning)		1	2	3	4
9.1	De school volgt systematisch de vorderingen van de leerlingen aan de hand van genormeerde toetsen.		•		
9.2	De school bepaalt wat de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte is van individuele of groepen leerlingen.		•		
9.4	De school voert de ondersteuning planmatig uit.			•	

De school bewaakt de kwaliteit van haar opbrengsten		1	2	3	4
12.1	De school evalueert systematisch de opbrengsten.			•	
12.2	De school werkt doelgericht aan de kwaliteit van de opbrengsten.		•		

De school bewaakt de kwaliteit van het onderwijsproces		1	2	3	4
13.1	De school evalueert systematisch het onderwijsproces.		•		
13.2	De school werkt doelgericht aan de verbetering van het onderwijsproces.		•		
13.3	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsproces.		•		

3.3 Toelichting bij kwaliteitsprofiel

Het bovenstaande algemene beeld en kwaliteitsprofiel lichten we hieronder toe. Daarbij komen achtereenvolgens de volgende aspecten aan bod: *Onderwijsresultaten, Onderwijsproces en Kwaliteitszorg.*

Onderwijsresultaten

Alle afdelingen van Scholengemeenschap De Rietlanden hebben voldoende onderwijsresultaten. De resultaatindicatoren over de plaatsing in het derde leerjaar ten opzichte van het basisschooladvies (indicator R1) en over de doorstroom in de onderbouw (indicator R2), waarbij voor de berekening de gegevens van alle afdelingen bij elkaar genomen zijn, liggen allebei boven de schoolspecifieke norm.

Overigens merken wij wel op dat indicator R1 dit schooljaar explosief is gegroeid (van 8,96% in 2015-2016 naar 20% in 2016-2017). Een substantieel aantal leerlingen is in het huidige 3e leerjaar hoger geplaatst dan het basisschooladvies aangeeft. Dit zou in de toekomst risico's kunnen geven op de andere resultaatindicatoren, zoals vertraging in de bovenbouw (R3) of lager examenresultaten (E).

Op dit moment laat de doorstroom in de bovenbouw tot aan het diploma (indicator R3) bij de verschillende afdelingen geen risico's zien. Het gemiddelde examencijfer (indicator E) van de afdeling vwo is de afgelopen jaren in die mate gedaald (van 6,66 gemiddeld in examenjaar 2013 naar 6,08 gemiddeld in examenjaar 2016) dat het driejaarsgemiddelde van 6.17 op het overzicht Onderwijsresultaten 2017 onder de schoolspecifieke norm (6.18) komt. De onderwijsresultaten als geheel blijven met deze ene tekortkoming voor de afdeling vwo in 2017 voldoende.

Bij de afdeling vmbo-t in 2015-2016 is ook een daling in het gemiddelde centraal examencijfer zichtbaar, maar deze daling is niet dermate groot dat het gemiddeld CE cijfer onder de schoolspecifieke norm komt voor zowel 2015-2016 als het drie jaarsgemiddelde. Bij de overige afdelingen zijn geen risico's te zien bij de gemiddelde centraal examencijfers.

De afdeling havo/vwo bovenbouw en de afdeling vmbo-t hebben een analyse gemaakt en een verbeterplan opgesteld om de centraal examencijfers te verbeteren. De oorzaken van het achterblijven van de resultaten worden hierbij met name door de afdeling vmbo-t voor een te groot deel buiten de kwaliteit van het onderwijsproces gezocht. Denk daarbij met name aan gebrek aan motivatie, aanwezigheid en doorzettingsvermogen van leerlingen. Tevens wordt het hoge ziekteverzuim van leraren in schooljaar 2015-2016 als belangrijke oorzaak genoemd.

De afdeling havo/vwo is in haar analyse meer geneigd ook naar de eigen kwaliteit te kijken, maar de ingezette verbeteracties - zoals flitsbezoeken en intervisie - zijn daarbij nog onvoldoende van de grond gekomen.

Onderwijsproces

Het onderwijsproces op Scholengemeenschap De Rietlanden is op veel fronten ver onder de maat. Dit betreft zowel de leskwaliteit als de wijze waarop de school uitvoering geeft aan de ondersteuning en begeleiding.

Op de eerste twee dagen van ons onderzoek op de afdelingen vmbo-k en havo hebben wij van de 24 geobserveerde halve lessen slechts enkele lessen gezien die voldeden aan basale eisen als efficiënt klassenmanagement en effectieve instructie. Het merendeel van de lessen op de afdelingen vmbo-k en havo kenmerkte zich door onvoldoende klassenmanagement, waarbij onderwijstijd verloren ging aan ordeverstoringen en een te groot deel van de leerlingen de mogelijkheid kreeg met andere dingen bezig te zijn dan de lesactiviteit. Leerlingen werd verder aan het begin van de les onvoldoende duidelijk gemaakt wat het doel was van de les en wat van hen verwacht werd. Aan het einde van de les werd niet teruggeblikt op het verloop en het resultaat van de les. De uitleg die gegeven werd was voldoende duidelijk, maar de feedback die leerlingen vervolgens op hun leerproces kregen - als daar al ruimte voor was - was onvoldoende effectief.

In het schoolklimaat constateerden we enkele ernstige risico's. In enkele lessituaties werd door docenten onvoldoende ingegrepen bij gedragingen van leerlingen, waardoor andere leerlingen zich minder veilig zouden kunnen voelen. In de gesprekken met de verschillende groepen leerlingen en docenten kregen we tevens signalen over beledigend grof taalgebruik van leerlingen, handelingsverlegenheid van docenten bij invaluren, grensoverschrijdend gedrag van zowel leerlingen als enkele docenten en wekelijkse valse brandalarmering.

Het onaangekondigde onderzoek op 2 februari 2017 gaf een meer divers beeld van de kwaliteit van de lessen, maar ook de lessen bij de afdelingen vmbo-b, vmbo-t en vwo voldeden - over het geheel genomen - niet aan de norm voor efficiënt gebruik van de onderwijstijd (indicator 4.3), doelgerichte opbouw van de lessen (indicator 7.1) en effectieve feedback op het onderwijsproces (indicator 7.4). Bij de afdeling vwo zien wij een positieve uitzondering bij de actieve betrokkenheid van leerlingen (indicator 7.3). Die beoordelen we dan ook voor deze afdeling als voldoende. In de vwo-lessen is niet zo zeer sprake van meer activerende werkvormen dan in de overige afdelingen. Het is meer dat in

deze lessen de leerlingen zich meer gestimuleerd voelen tot een actieve leerhouding dan dat het geval is bij leerlingen in andere afdelingen. De actieve betrokkenheid van leerlingen in de afdelingen vmbo-b en vmbo-t is net als bij de afdelingen vmbo-k en havo als onvoldoende beoordeeld.

Tijdens het onaangekondigd schoolbezoek hebben wij veel minder lessituaties meegemaakt die door leerlingen en/of docenten als verminderd veilig bestempeld zouden kunnen worden. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de school inmiddels op de hoogte was van de door ons gesignaleerde risico's en gestart was met schoolbrede verbeteracties. Zo waren de schoolregels zichtbaar aangescherpt en golden nieuwe afspraken in welke ruimten leerlingen zich wel of juist niet mochten bevinden.

De ondersteuning en begeleiding kennen belangrijke tekortkomingen. De school maakt geen gebruik van landelijk genormeerde toetsen om in de eerste drie leerjaren in kaart te brengen hoe leerlingen op de kernvakken presteren ten opzichte van de gemiddelde leerling. Wij zien dit als een gemiste kans op een school met een brede onderbouw, waarbij leerlingen van alle niveaus bij elkaar zitten. Met genormeerde toetsen kan de school de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen objectief volgen en waar nodig ondersteuning of extra uitdaging bieden. Aansluitend daarop heeft de school volgens ons ook onvoldoende zicht op de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van individuele en groepen leerlingen. Wij hebben van leerlingen en docenten signalen ontvangen dat over een aantal mentorklassen grote twijfel bestaat of iedereen wel adequate ondersteuning ontvangt.

De school heeft besloten de ondersteuning volgens de principes van het handelingsgericht werken in te richten. Deze werkwijze is geïmplementeerd in de brugklas. Het was de bedoeling dat het handelingsgericht werken dit schooljaar ook in havo 4 geïmplementeerd zou worden, maar dit is tot op heden niet van de grond gekomen, omdat docenten naar eigen zeggen al aan zoveel andere zaken moeten werken.

Op basis van het gesprek met de zorgcoördinator en inzage in het leerlingvolgsysteem hebben wij er voldoende vertrouwen in dat voor alle leerlingen die sociaal- emotionele ondersteuning nodig hebben, deze ondersteuning op een voldoende planmatige wijze aangeboden wordt.

De school wijt de problemen in het onderwijsproces onder andere aan de groei van de schoolpopulatie de afgelopen jaren. Het schoolgebouw is letterlijk 'vol' en er zijn veel nieuwe docenten aangetrokken. Hierbij geeft de schoolleiding aan dat zij daarbij niet altijd de keuze had voor de kwalitatief beste docenten. De school kampt verder met een relatief hoog ziekteverzuim onder

haar personeel, wat vervolgens weer risico's geeft ten aanzien van lesuitval. Tot slot heeft de school sinds dit schooljaar grote roostertechnische problemen. Volgens ons zijn dit allemaal plausibele verklaringen, maar moeten de schoolleiding en het personeel ook kritisch naar zichzelf kijken. Wij missen onderwijskundig leiderschap zowel op het niveau van de schoolleiding, de teamleiding als het docentencorps. Er is onvoldoende gestuurd op de kwaliteit van het onderwijsproces en zowel leiding als docenten zijn onvoldoende aangesproken op de punten, waarop zij tekortschoten.

Kwaliteitszorg

Het systeem van kwaliteitszorg is over het geheel genomen onvoldoende op Scholengemeenschap De Rietlanden. De kwaliteitsbewaking van de onderwijsresultaten gebeurt met name achteraf, wanneer de examenresultaten van de afdelingen bekend zijn. De school heeft de resultaten van de afdelingen vmbo-t, havo en vwo geanalyseerd, omdat de eindresultaten in die afdelingen volgens de school het laatste examenjaar zijn tegengevallen. De school heeft hiervoor verbeterplannen opgesteld. De school heeft onvoldoende zicht op haar rendementen (indicatoren R1, R2 en R3) en is hierdoor te weinig in staat om ook vòòr het laatste jaar te sturen op de eindresultaten.

De kwaliteitsbewaking van het onderwijsproces is onvoldoende. De school heeft ambitieuze plannen gemaakt, maar de team- en schoolleiding heeft zich bij het opstellen van deze plannen onvoldoende de vraag gesteld 'Doen we de goede dingen en doen we deze dingen goed?' Zij lijkt daarbij haar basistaak uit het oog te zijn verloren.

De afgelopen jaren zijn er periodiek lesbezoeken uitgevoerd door de teamleiding, maar de wijze waarop dit gebeurde was zeer uiteenlopend. Er is daardoor een onvoldoende scherp beeld van de kwaliteit van het onderwijsproces op team-, afdelings- en schoolniveau vastgesteld en vervolgens is er onvoldoende daadkrachtig ingegrepen wanneer dit nodig was. Er is volgens ons op verschillende niveaus (school, team, klas) binnen SG De Rietlanden onvoldoende onderwijskundig leiderschap getoond. De school zal zich op korte termijn op één ding moeten richten: de basis moet op orde. Daarbij zullen het management en docenten ook kritisch naar eigen handelen moeten kijken, zoals dat binnen een professionele organisatie verwacht mag worden.